

ДЕНІКІН Антон Іванович (Деникин Антон Иванович; 04(16). 12. 1872, м. Влоцлавськ Варшав. губ., нині м. Влоцлавек — 07. 08. 1947, м. Анн-Арбор, шт. Мічиган, США) — російський військовий і політичний діяч. Закін. Київ. піхотне юнкер. училище (1892), Академію Генштабу (1899). Відзначився під час рос.-япон. війни 1904-05. З поч. 1-ї світової війни — командир 4-ї стрілец. «Залізної» бригади (1915 переформована у дивізію); від вересня 1916 — 8-го армій. корпусу; в квітні 1917 — начштабу верхов. головнокомандувача; у травні-липні 1917 — головнокомандувач арміями Зх., від вересня 1917 — Пд.-Зх. фронтів. Виступав за ліквідацію самодержавства та встановлення конституц. монархії у єдиній і неподіл. Росії. У серпні 1917 підтримав спрямований проти Тимчас. уряду заколот генерала Л. Корнілова, за що був усунутий з посади і заарешт. У листопаді 1917, разом з ін. офіцерами, звільнений з-під варти за наказом в. о. верхов. головнокомандувача генерала М. Духоніна та виїхав на Дон. Один із організаторів, від 31 березня (13

квітня) 1918 — головнокомандувач [Добровольчої армії](#), на чолі якої завдав низку поразок більшов. військам і захопив Пн. Кавказ. 8 січня 1919 став головнокомандувачем ЗС Пд. Росії. До осені 1919 його війська окупували значну частину тер. України й підійшли до Москви. У зайнятих р-нах встановлювався диктатор. режим, відновлювалися елементи цар. адміністрації, влаштовувались євр. погроми, переслідування національно свідомих українців (див. [Денікінщина](#)). У жовтні 1919 більшовики, мобілізувавши всі сили, розгромили денікінців, після чого розпочався їх відступ на Пд. України і Кубань. 4 квітня 1920 Д. передав командування генералу П. Врангелю і виїхав до Стамбула. Від 1926 мешкав у Франції, від 1945 — у США. Під час 2-ї світової війни, залишаючись переконаним ворогом більшовизму, співчував поразкам рад. армії і вітав її перемоги. Автор кн.: «Очерки русской смуты» (т. 1-5, Париж; Берлін, 1921-26; Москва, 1991), «Офицеры» (Париж, 1928; К., 1993), «Старая армия» (Париж, 1929), «Путь русского офицера» (Нью-Йорк, 1953; Москва, 1991). Перепохов. у Москві 2005.

Рекомендована література

1. Соколов К. Н. Правление генерала Деникина. София, 1921;
2. Василевский И. М. Генерал Деникин и его мемуары. Берлін, 1924;
3. Гордеев Ю. Н. Генерал Деникин: Военно-истор. очерк. Москва, 1993;
4. Скоропадський П. Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918. К.; Філадельфія, 1995;
5. Деникина-Грей М. А. Мой отец генерал Деникин. Москва, 2003.

[П. П. Гай-Нижник](#)

Бібліографічний опис:

Денікін Антон Іванович / П. П. Гай-Нижник // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-26020>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).